

Petra Werkman

Juridische veerkracht

Terwijl we ons hart vasthielden vanwege de mogelijke activering van het staatsnoodrecht, en nu voor een mogelijke ‘asielnoodmaatregelenwet’, in deze, al aangekondigde, stormachtige herfst, vraagt ieder van ons zich ongetwijfeld af wat al deze ontwikkelingen zullen betekenen voor ons werk, de mensen die we helpen en bijstaan, en bovenal ook onze samenleving. Waar gaat het naartoe?

Als advocaten, rechtshulpverleners, rechters, wetenschappers en studenten op het gebied van het migratierecht voelen we ons geroepen om al deze ontwikkelingen te voorzien van de nodige duiding en context. Zo zette VluchtelingenWerk Nederland de bezwaren tegen de asielplannen uit het regeerprogramma op een rij.¹ En een onafhankelijke commissie, in opdracht van de NOvA, bekritiseerde de gebrekkige rechtsstatelijkheid van dat programma.² Het kan ook ontmoedigend zijn als – ondanks de veelvuldige kritiek dat bijvoorbeeld het gebruik van het noodrecht in de Vreemdelingenwet onrechtmatig is – de kersverse Minister van Asiel & Migratie steeds lijkt door te gaan op de ingeslagen weg, zoals ze ook een andere eigen lijn verdedigde met: ‘Ik ben beleid.’

Dit is des te zorgelijker omdat ook goede rechtshulp aan migranten steeds meer onder druk komt te staan. Terwijl jaar op jaar Kamervragen worden gesteld over het tekort aan sociaal advocaten, afgelopen zomer opnieuw, blijft de werkdruk voor sociaal advocaten onverminderd hoog. Ook wordt het (rechts)hulpverleners aan migranten vanuit Europees perspectief

steeds moeilijker gemaakt om hun werk voort te zetten.

In de Kroniek openbare orde verderop in dit nummer wijst Marq Wijngaarden op de voorgenomen strafbaarstelling van ‘hulp bij illegale binnenkomst,’ in dermate ruime formuleringen dat ook ngo’s en advocaten hieronder zouden kunnen vallen. Dat dit al dichterbij is dan we zouden willen, bleek toen Nederlandse media dit voorjaar berichtten over twee advocaten die door het OM werden verdacht van onder andere mensensmokkel,³ hetgeen onder advocaten behoorlijk wat onrust heeft veroorzaakt.

Dit alles terwijl de noodzaak van sterke rechtshulp juist nu alleen maar belangrijker lijkt te worden. Daarom bieden we ook in dit nummer opnieuw houvast in de stroom van politieke en juridische ontwikkelingen, aan wie op het gebied van het migratierecht werkzaam is. Want wat in deze tijden nodig is, zijn mensen die de ontmoedigende ontwikkelingen omkeren en aangrijpen om te blijven geloven in – en te blijven wijzen op – het belang van een gedegen wetgevingstraject en het handelen binnen de kaders die door de Europese en de nationale rechter zijn gesteld.

Hoopvol is dan ook de recente bed-bad-brood-uitspraak van het HvJ EU⁴ die direct raakt aan het voornemen van het kabinet om diezelfde regeling in Nederland af te schaffen. Het arrest legt een benedengrens voor het (niet) bieden van opvang aan langdurig gedoogde ongedocumenteerden. Zo gezien moedigt de huidige situatie ook aan om zaken voor te blijven leggen aan de rechter – en niet op te geven.

1 Zie: <https://ap.lc/IJQ5X>.
2 Zie: <https://ap.lc/WSIKQ>.

3 Zie: <https://ap.lc/LVfrE>.
4 HvJ EU 12 september 2024, C-352/23 (*Changu*).